

DOLENJSKE NOVICE

Izhajajo 10. in 25. vsacega meseca. Cena jim je s poštnino vred za celo leto naprej 2 K, za pol leta 1 K. Naročnina za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 2 K 50 h, za Ameriko pa 3 K. — Dopise sprejema urednik, naročnino in oznanila tiskarna J. Krajec nasl. v Novem mestu.

Po novomeških občinskih volitvah.

Volivna bitka je končana. V liberalnem Izraelu je bilo dosta skrbi, če bi se vendarle posrečilo S. L. S. prodreti s katerimi kandidati. Morda še nobene volitve v našem mestu niso tako vzdramile liberalcev kakor zadnje. Dasi vidijo na vseh koncih in krajih liberalne neuspehe, gospodarske polome, pri občinah pod liberalno upravo nered in vedno večje zadolževanje, nazadovanje narodnih stremeljenj . . . vendar nočejo kreniti nove poti, ampak se krčevito drže stare taktike: skupno udariti proti S. L. S., ki je odkrito razvila prapor katolicizma vedoč, da je trajen napredek našemu narodu zagotovljen le na podlagi in v izvrševanju njegovih nespremenljivih načel.

Da je temu tako, nam svedoči vse volivno gibanje. Poglejmo k nasprotnikom! „Stari agitator“ je že par mesecev poprej v svojem časniku opozoril pristaše liberalnih struj, da proti nevarnost od somišljenikov S. L. S. Komaj je bil razpoložen volivni imenik, katerega je baje on in še en drugi jurist sostavljaj, sklical je svoje pristaše v posvet radi kandidatov. Z dne 9. sept. stopi na plan „osnovni odbor za občinsko volitev v Novem mestu“, ki je razpošiljal kandidatno listino s prošnjo za pooblastila, ki naj bi se pošiljala v roke županu g. dr. Schegula. Dr. Slančevi agitatorji so res šli takoj na delo ter izvalili kmetskim posestnikom iz okolice dokaj pooblastil. Ko so „Dol. Novice“ opozorile v dopisu iz novomeške okolice, na kak način se dela, jim je dr. Schegula naznanil, da on s tem odborom ni v zvezi in da se je njegovo ime zlorabilo!!

Mej tem so nekateri gospodje te prve liste umaknili svoje kandidate. „Stari agitator“ je bil disgustiran in je baje odpoval svojo sodelovanje. Kako, se vidi iz poznejega postopanja, ker je vkljub temu uložil reklamacije proti volivnemu imeniku in svoje pisarniško osobje dal na razpolago. — Za soboto 21. oktobra je sklical „Meščanski narodni pripravljalni odbor“ volivni shod v mestno dvorano za razgovor in določitev kandidatov. G. Karol Rosman je omenjal nekaterih važnih zadev, ki čakajo bodočega mestnega zbora. G. prošt dr. Elbert je priporočal, naj bi se izvolil odsek od obeh strank, ki naj se zedini v kandidatih, da bi se jih lahko skupno volilo. Nekateri navzoči pristaši S. L. S. so glasovali za tak odsek — a predlog ni bil sprejet. Postavili so se kandidati, med katerimi pa ni bilo niti jednega odločnega somišljenika S. L. S. Zato je kanonik Žlogar izjavil, da hoče sklicati zaupnike ter si prizadevati, da se sprejmejo tudi nekateri izmed teh kandidatov, kajti S. L. S. je za skupno delovanje na gospodarskem polju. — Zanimivo je bilo ob sklepu tega shoda vprašanje dr. Jelena: Kdo prav za prav tu zboruje, kdo je ta meščanska stranka? Želel je večje jasnosti. Kandidatna lista namreč ni bila več identična z ono „starega agitatorja“. — Mej tem so se že razširjale kandidatne liste s podpisom „zaupniki narodne napredne stranke“, torej res drugačne kakor pa je nastopila na rotovžu. Ko pa v torek zvečer razglasi S. L. S. svojo oficijelno listo, je v liberalnih vrstah zašumelo. Radikalna struja je zahtevala, da se oni možje, ki jih je skupno kandidirala S. L. S., izpusté ter kandidujejo drugi mesto njih; tako je v četrtek „napredni volilni odbor“ razpošiljal letake s purificirano listo, na kateri sta najznačilniši imeni „Matko in dr. Jelenc“. Ta dan se raznese tudi glas, da na večer pride iz Ljubljane ubijati „klerikalnega zmaja“ sam general dr. Tavčar. A ni ga bilo, dospel je le njegov adjutant znani Viki Rohrman, ki je v istini zelo izkušen v liberalnih agitacijah. — Mej tem je „izvrševalni odbor narodno-napredne stranke“ s svojimi letaki in lepaki naznanil meščanstvu, da je (vsled terorizma) onih 6 skupnih kandidatov odklonilo kandidaturo na listi S. L. S.

Zadnja dva dneva je bila liberalna agitacija nad vse živahna. Ni je hiše, da bi je agitatorji ne obiskali. Prikazali so se gospodje, ki jih sicer ni videti v kakih stranskih ulicah. Gg. Vojska, Brunner, Mramor, Rosman so prestopili marsikateri prag, ki ga že dolgo niso videli. Zapuščeni „Breg“, slavnoznano dolemjsko železnico, so počastili s svojim obiskom. Nekateri so se v svoji religioznosti tako daleč spozabili, da so vernim ženicam zatrjevali, da pobirajo izkaznice za „katoliško stranko“. Generalni adjutant Viki je počastil tudi urade in z vso gracijoznostjo predložil na pisalnike „narodno-napredno listo“ češ, da bodo gg. uradniki svoje narodno čustvo manifestirali s tem, da izbacnejo nepotrebno nemščino in napredujejo v hitrem reševanju uradnih aktov . . .

Ni čuda, da so si vsi agitatorji svesti slavne zmage, ki jo prinese 28. oktober.

Kaj pa S. L. S.? Vedela je, da se bo zoper njo vzdignilo vse, kar zajema svojo modrost iz „Naroda, Jutra“ in sličnih liberalnih listov. Ti so tudi raztrobili, da klerikalna stranka razvija silno agitacijo. In v resnici je obstala vsa agitacija v nabirki par deset ženskih pooblastil — oziroma izkaznic, katerih več so jej, prehitveši jo, odvzeli liberalni agitatorji. Poleg razgovora zaupnikov o kandidatih bil je v četrtek 26. oktobra še shod somišljenikov S. L. S. Povedalo se je na tem volivcem, zakaj se je privzelo nekaj skupnih kandidatov. Nasprotniki so pač govorili o kompromisu, a odklonili vse predpogoje zanj; S. L. S. je pa v dejanju pokazala, da zna ceniti vrline delavnih mož, čeprav so nasprotnega mišljenja. S. L. S. je ostala dosledno pri razglašeni listini, akopram so jo „Sittenprediger-ji“ hoteli učiti pristnega krščanstva. — Res je dotičnih 6 gospodov iz skupne listine odklonilo kandidaturo S. L. S., a to obvestilo je dospeló še le v petek dopoldne. Sicer pa velja načelo: voli svobodno, izvoljenec pa se tudi odloči svobodno!

Po pravici se sme očitati S. L. S., da je bila njena agitacija nezadostna; priznati se pa mora nasprotnikom, da so izborno razpredli svojo agitacijo, ki je udarjala celo na teroristično struno. Pripejali so na volišče celo onemogle betežnike. Nasprotnikom je šel na roke tudi ves rotovski aparat.

Ako se pomisli, da S. L. S. dozdej itak ni bila zastopana v občinskem odboru, se razvidi, da je pisarenje liberalnih listov o njenem porazu pretirano; nasprotno se mora priznati, da so njeni somišljeniki pokazali lepo disciplino pri tem prvem nastopu. Spoznali so, kako so vse liberalne struje edine v načelu: skupno udariti po oni stranki, ki zahteva, da se tudi v javnosti pokažimo zvesti cerkvi in narodu. — V tem obziru bo zadovoljen tudi „stari agitator“, ker je s svojo taktiko v bistvu dosegel, kar je prvotno nameraval. Kratkovidneži so se usedli na njegove limanice.

Izid volitve: **I. volilni razred:** Izmed 84 oddanih glasov so dobili odborniki: Josip Hrška, c. kr. geometer 54; Jul. Kobe, trgovec 61; dr. Jak. Schegula, odvetnik in posestnik 57; dr. M. Šerko, c. kr. gim. učitelj 61; Otmar Skale, c. kr. okr. višji živnozdravnik 59; Josip Žmavec, c. kr. sodni svetnik 58 glasov. — Namestniki: Janez Ferlič, posestnik 57; Anton Gačnik, posestnik 60; Dim. Stefanovič, posestnik 55 glasov.

II. volilni razred: Od oddanih 258 glasov so dobili odborniki: Henrik Abram, c. kr. pisarniški predstojnik 151; Ivan Koklič, posestnik in hotelir 249; Josip Mogolič ml., c. kr. poštni oficijal 153; Adolf Pauser, posestnik 246; Karel Rosman, posestnik 225; Vlad. Vojska, posestnik 156 glasov. — Namestniki: Franc Blažon, urar 149; Franc Kastelic, posestnik 159; Ivan Kraiger, odvet. uradnik 149 glasov.

III. volilni razred: Izmed oddanih 458 glasov so dobili odborniki: Maks Brunner, posestnik 420; Miha Mramor, posest-

nik 316; Josip Ogorentz, posestnik in trgovec 415; Rihard Tvrđy, skladišni mojster 294; Alojzij Windischer, posestnik in trgovec 306; Vinko Umek, posestnik in mizarški mojster 412 glasov. — Namestniki: Franc Gregorc, trg. pomočnik 298; Alb. Intihar, c. kr. poštni poduradnik 294; Lud. Ferlič, posestnik 301 glas.

Lista S. L. S. ima v I. razredu od 27 do 19 glasov. V II. razredu od 97 do 85 glasov. V III. razredu od 144 do 134 glasov. Skupni kandidatje so oni, ki imajo v II. in III. razredu po največ glasov. — Disidenti pod vodstvom dr. Jelenca so združili na svoje čiste naprednjake nekaj nad 20 glasov.

Gospodarstvo.

Našim prasičerejcem zaradi državne podpore.

Letos so naši prasičerejci težko prizadeti. Pridelali so tako malo krme, da morajo prodajati praseta za slepo ceno. Na tisoče praset se je že na ta način prodalo in na tisoče jih čaka še tako slaba kupčija. To je velik udarec za naše dolenske kraje! Po eni strani so se nam letos dohodki iz prasičereje močno znižali, po drugi strani pa trpi cela reja. Ker se bo letos število prasičev močno znižalo, se bo poznala ta škoda tudi še drugo leto.

V takih razmerah je treba ohraniti za rejo in za pleme, kar se da. Na vsak način nam kaže, da nakupimo nekaj močnih krmil in da poprosimo v ta namen za državno podporo! Če tudi ne bo ta pomoč izdatna, nekaj bo pa vendar le zalegla! Potrebna pa je! Močna krmila so danes tako draga, da jih nimamo za kaj kupovati. S primerno podporo bi se dala pa dobiti po znižani ceni.

Kakor je našim vinogradnikom dobro došla modralica, ki se je dobila po znižani ceni, ravno tako bodo našim prasičerejcem dobro došla močna krmila, če se bodo dobila po znižani ceni.

V pošteb pridejo za naše prasičerejce otrobi, oljne tropine, turšica in ječmen. Vsa ta krmila imajo letos visoko ceno, tako da se jih ne upa nihče kupovati. Manjka nam tudi denarja. Če se bodo pa dobila po znižani ceni, recimo za polovico cene, pa jih bo eden in drugi rad naročil za svoje prasiče. Seveda bo trebalo previdnosti pri sprejemanju naročil.

Na vsak način pa je treba, da se lotimo tega dela in da ga vzamejo naša županstva v roke! Naša županstva naj prosijo za to, da dobe prizadeti prasičerejci bolj cenena močna krmila! Ona naj čimprej razglasijo, da sprejemajo naročila za nakup močnih krmil po znižani ceni in naj pozovejo prizadete prasičerejce, da se takoj oglasiijo s svojimi naročili. Vsako naročitev bi bilo tudi zaarati, ravno tako kakor pri umetnih gnojilih ali pa pri modri galici. Na podlagi došlih naročil naj se sestavi potem prošnja za dobavo potrebne množine, dočim se izvršitev dobave in razdelitev lahko prepusti kmetijskim podružnicam ali kmetijskim ali živinorejskim zadrugam.

Na ta način se bo najbolj obrnila podpora, če jo dobimo prasičerejci zaradi pomanjkanja letošnje krme.

—r—

Poziv posestnikom sadnih vrtov.

V Novem mestu in okolici, osobito pa v Žabjivasi, zaplodila se je takozvana „krvava uš“ na jablanah že kar osupljivo. Ako se proti temu škodljivcu nič ne ukrene, to je, ako se ga na miru pusti, da se množi kakor se sam hoče, je jako mogoče, da napadene jablane tudi vniči. Resnično je, da se je sadjarstvo, osobito kar se tiče zasajanja jablan, v času obstanka kmetiške šole na Grmu, v Novem mestu in njegovi okolici jako povzdig-

nilo. Gotovo bi bila škoda, ako bi se proti tako velikemu škodljivcu jablan, kakoršen je „krvava uš“, nič ne ukrenilo. Za to naj bodo s temi vrsticami vsi novomeški in drugi sadjerejci nujno naprošeni, da svoje jablane natanko pregledajo, in kakor hitro krvavo uš na istih zapazijo — jo koj popolnoma zatrejo. Spozna se pa „krvavo uš“ kaj lahko po tem, da se zapazi na mladikah drevja, in sicer posebno na takozvanih vodenih pognankih, kateri so vrhom in debelim vejam priraščeni, neko snežno belo volno, katera, ako se jo med prsti zmane, na istih pušča krvavo rudeče maroge. Razun na vodenih pognankih, nahaja se pa krvava uš tudi na navzočih ranah drevja. Ako se je kje kako vejo ali vejico odsekalo ali odlomilo, ali pa kako mladiko v prošli spomladi ali poletju vrezalo, je robec tako nastale rane prav rad s krvavo ušjo čez in čez zaležen.

Zatre se pa krvavo uš najbolj takole. Vodene pognanke in druge potrebne mladike, na katerih se uš nahaja, treba prav na lahko odrezati in previdno v ogenj vreči, ali pa vsaj s prsti uš na njih popolnoma zmečkati. Poslednje je treba ukreniti tudi z ušmi, katere se na drevskih ranah nahajajo. Krvava uš nahaja se sicer tudi na koreninah jablan, toda tam — skoraj v neškodljivi množini. Sadjerejci, ne prezirajte teh vrstic, marveč podajte se koj na delo!

—l—

Politični pregled.

Državni zbor je začel zasedanje dne 6. novembra. Predstavilo se mu je novo ministerstvo, ker je baron Gautsch odstopil. Dne 3. novembra je cesar imenoval novo z ministerskim predsednikom grofom Stürgkh. Ta je obdržal dosedanje ministre: general Georgi za brambo, vitez dr. Hochenburger za pravosodje, dr. Meyer za finance in vitez Zaleski za Galicijo, ki začasno vodi tudi poljedelsko ministerstvo. Novi so: Dr. baron Heinold za notranje posle, dr. Roessler za trgovstvo, dr. baron Forster za železnice, dr. vitez Hussarek za uk in bogočastje, Trnka za javna dela. To je zgolj uradniško ministerstvo, do katerega razun Nemcev nobena parlamentarna stranka nima zaupanja.

Naš hrvatsko-slovenski klub je pooblastil načelnika dr. Šusteršiča, da ob proračunski razpravi pojasni stališče Jugoslovancev napram novi vladi.

Za kranjski deželni zbor se je vršila dopolnilna volitev v Ljubljani dne 31. oktobra. Izvoljen je liberalni kandidat živinozdravnik Adolf Ribnikar, za katerega pri državni volitvi dolenski kmetje niso marali.

Ogrski parlament ima svojo krizo. Predsednik in podpredsednik sta se odpovedala, ker dozdej ni bilo mogoče obstrukcije udušiti.

Hrvatski sabor je bil 7. novembra razpuščen. V kratkem se vrše nove volitve. Stranka prava se je zjediniila v programu ter bo nastopala jednotno. Bog daj Hrvatom razsodnost, da se čem prej otresejo mažarskega jarma!

Papež Pij X. v bodočem konzistoriju spopolni kardinalski kolegij za 17 novih kardinalov; mej temi bota dva avstrijska, namreč nadškof dunajski dr. Nagl in nadškof olomuški dr. Bauer.

Italijanski kralj je 5. novembra izdal dekret, vsled katerega za Italijo anektira Tripolitanijo in Cirenajko vkljub temu, da se laški vojski v Tripolisu nič kaj dobro ne godi. Novejša poročila trdijo, da so Turki potisnili Lahe nazaj ter si osvojili vse utrdbe okrog mesta Tripolis. Pa tudi v Beughazi in Darni so Turki Lahe potisnili nazaj. Italijani imajo glavno zaslombo le v bojnih ladijah.

Radi Maroka sta Francija in Nemčija sklenili pogodbo, v kateri se prizna Franciji protektorat, a Nemčija dobi odškodnino v deželi ob Kongu.

Na Kitajskem je revolucija zmagala v južnih provincah. Oklicali so republiko. Napadli so tudi Peking ter ga po novejših poročilih vzeli. Regent z mladim cesarjem je pobegnil.

 Mohorjani — „Slovenska Straža Vas kliče! Pri sprejemu Mohorjevih knjig daruj vsak večji ali manjši znesek „Slovenski Straži“!

† Dr. Josip Vošnjak.

Dné 21. oktobra t. l. umrl je na svojem vinogradskem posestvu na Visovljah pri Slov. Bistrici na Štajerskem v 78. letu, dr. Josip Vošnjak. Mož blagega srca, bil je svoj čas naš kranjski državni in deželni poslanec, ter ob enem deželni odbornik. O njegovih neprecenljivih zaslugah za prebujenje slovenskega naroda, osobito ob času slovenskih taborov, poročali so že vsi naši drugi politični listi. A blagi mož ima istotako neprecenljivih zaslug tudi na narodnogospodarskem polju. Zato ga smemo šteti tudi med prebuditelje kmetijskega napredka. Posebne so zasluge dr. Vošnjaka za združništvo, kajti, da so se pri nas ustanovile prve zadruge, in sicer posojilnice, se nimamo malo zahvaliti njemu in njegovemu še živečemu bratu Mihaelu. Pokojnik je objavil mnogo spisov gospodarske vsebine in je bil zvest sotrudnik našega prvega gospodarskega lista, organa naše kranjske c. kr. kmetijske družbe v Ljubljani „Kmetovalca“. Njegovo najboljše gospodarsko slovstveno delo je bila pa knjiga „Umno kletarstvo“, katero je izdala družba sv. Mohorja. — V kranjskem deželnem odboru je bil poročevalec za kmetijstvo, ter je v tej svoji lastnosti mnogo storil za prospeh kmetijstva na Kranjskem, zlasti v prospeh vinarstva. Ko se je šlo za to, da se premesti nekdanja deželna vinarska ter sadjarska šola na Slapu zaradi veliko preskromnega obiska iste po Dolenjcih na Dolenjsko, bil je Vošnjak tisti, kateri si je za to najbolj prizadeval. In ko se mu je to posrečilo, ko se je slapensko šolo res leta 1886 premestilo na Grm na Dolenjsko ter v poljedelsko razširilo; bilo je zopet v prvem obziru njegovo prizadevanje, šolo tako urediti, da je zamogla boj proti trtni uši, katera se je takrat na Dolenjskem in v Vipavi prikazala, uspešno pričeti, ter tudi za celo deželo z upeljavo ameriških kultur, srečno izbojevati. V ta namen je izdal deželni odbor že leta 1888, vsled Vošnjakovega predloga v več tisoč iztisih. R. Dolenc-ovo brošurico: „Nauk, kako zasažati vinograde z ameriškim trtami, da jih trtna uš ne more uničiti.“ Ta brošurica razdelila se je mej dolenjske in vipavske vinogradnike brezplačno. In isto zgodilo se je leta 1891, z drugim po tadajšnjih najnovejših skušnjah popolnimen natisom iste brošurice. Dr. Vošnjak dosegel je v tedajšnjem deželnem zboru, da so se na Grmu obširni matičnjaki ameriških trt zasadili. Istotako je dosegel to, da se je šoli, k onemu vinogradu v Cerovcih pri Smoleni vasi, kateri ni bogve kaj dobre lege, še drugi veliko ugodnejše ležeči vinograd v Trški gori dokupil, ter v večih letih, v vzgledni nov vinograd cepljenih trt spremenil. V tadaj obstoječi takozvani deželni trtoušni komisiji v Ljubljani, katera je svoja zasedanja imela pri deželni vladi, dosegel je dr. Vošnjak tudi to, da je zmagal v deželnem in državnem zboru predlog, vsled katerega so bila vinogradnikom, brezobrestna posojila za nove vinograde zasadije zagotovljena. Da, tudi to je v prvi vrsti njegova zasluga bila, da smo dobili na Kranjsko državno vinogradsko nadzorstvo. To je na Dolenjskem, Belokranjskem in Vipavskem ameriške matičnjake, trtnice in uzorne vinograde zasajalo ter uzorno klet v Novem mestu ustanovilo.

Vsem tem činiteljem je pripisovati, da se je naše kranjsko po trtni uši vničeno vinogradstvo prilično jako hitro rekonstruiralo, veliko hitrejši, kakor v drugih vinorodnih deželah. In za to čast spominu tistega moža, kateri je s svojo ljubeznijo do naroda našega — položil temelj za gospodarske uspehe v naši deželi. Čast spominu prominulega dr. Josip Vošnjak-a!

Zabavi in pouku.

Tihotapci.

Povest. — Spisal Ognjeslav

I.

(Dalje.)

„Pomisli, ljubi moj mož, kako sva še pred dobrim pol letom živela srečno, mirno, zadovoljno in veselo. Pridno sva delala obadva, srečne dneve sva preživela, poleg moje male „dote“ sva si že nekaj prihranila, imel si preobilo naročil, še iz sosednjih vasi so ti prinašali dela, in danes? Pomočnika si moral odpustiti, vajenec je ušel, sam si pustil delo, in danes nimamo toliko, da

bi Janezku mleka kupila. Lačna sem jaz in dete, in ti popivaš, in nobeno noč te ni doma.

Prodal si na skrivnem kolarsko orodje, in kar nisi sam, vzel je je danes birič. Stanovanje nama je gospodar Robida odpovedal, in čez teden dni, moram z Janezkom pod milo nebo. O, ko bi mi vsaj mati še živeli, a k vsej veliki nesreči sem zgubila edino srce, na katerem bi si bila utešila svojo revno, svoje gorje in preteči obup. Če bi ne molila in v molitvi ne dobila tolažilne moči, šla bi bila z detetom že — v vodo. Če imaš še količkaj srca, vere in ljubezni, če že ne več do mene, vsaj do svojega šinčka, prosim te, rotim te pri Bogu, pusti to nesrečno življenje, bodi prejšnji dobri Anton!“

„Pojdiva iz domače vasi, dober in spreten delavec si, kot jih je malo v tvoji stroki, lahko se bomo preživeli, jaz bom pridno delala noč in dan, in vse bode dobro.“

„Vrag naj posluša tvoje javkanje in tvoje tarnanje. Kaj jaz morem zato, če me nesreča preganja“ — mož jezno udari ob mizo, da se trhljena skoraj zruši.

Uboga žena plaho vstane, stopi k razburjenemu možu in reče čeprav tresočim, a vendar odločnim glasom:

„Do sedaj, Anton, sem vsikdar molčala, kadar si začel rojiti in se togotiti, a nocoj pa ne bom, pa naredi z menoj kakoli hočeš.“

„Kaj hočem storiti s teboj, sem li še kedaj roko na te položil, ti storil kaj hudega?“

„Raje bi videla, da bi me tepel, pa da bi bil doma in ne zahajal v to nesrečno družbo.“

„Kako srečno sva živela spočetka, poglej in sedaj je vse proč. Ali se vrni z napačnega pota, ali pa vzamem dete, in grem v mesto služiti; ti delaj potem, kar hočeš in idi v pogubo. Poglej dete v zibki, kako zal otročiček je, tebi je podoben, se ti li ne smili? Poglej mene, cvetoče, brhko dekle sem bila, bogate snubače sem zavračevala vsled ljubezni do tebe, in sedaj kaže za mano cela vas in me miluje, da sem beračica in žena pijanca, ponočnjaka. Tega ne prenesem več, to presega moje moči.“

Anton je ves ta čas s povešeno glavo sedel pri mizi, težko sopeč. Pogleda ženi v prej lepi, a sedaj od žalosti in skrbi razorani obraz — videti je bilo, da je ganilo ženino obupno očitjanje njegovo srce ter reče potrjim glasom:

„Veliko je resnice, kar si mi očitala, kriv sem, a vsega ne sam.“

„Odkar je prišel ta priliznjeni kolar iz Amerike ter se naselil v naši vasi, zapustili so me ljudje, vse hiti k njemu, ker jim zna govoriti, če prav dela slabo in računa drago. To me jezi, pa se spozabim ter grem v družbo.“

„Anton, saj si mož, pripoznaj resnico! Sam si kriv! Dotlej, da nisi počel zahajati v gostilno, ter igrati cele noči, si imel dela dovolj, vsaj veš, da je bilo vse dobro. Ko pa si se začel bratiti s Peharčkom in Lužarjem, ki sta največja „kvartopirca“, je začelo iti navzdol. Zjutraj mesto da bi bil delal, si spal, ljudje niso dobili naročil, pa so oddajali Amerikancu, ki pa ni pijanec in ne igravec, veš to je resnica!“

„Katarina, prosim te, ne očitaj mi več. Naj bode resnica, vsaj tudi sam pripoznam, da je tako, a pomoči si več ne morem. Šel bom še jutri v mesto, pa si poiščem kakšen zaslužek, sam želim proč iz tega kraja, sam se ne morem več videti tukaj, sram me je tebe in vseh družih.“

„Pa kako hočem v mesto, nimam niti vinarja. Obleko imam razcapano, takšen ne smem nikamor. Moj Bog, kako daleč sem padel.“

Žena molči nekaj časa, in videlo se ji je na obrazu, da bije hud boj v svojem notranjem.

„Anton! če imaš resno voljo, in mi obljubiš na podobo Križanega, da ne bodeš zopet zapravil denarja, dam Ti poslednji spomin svoje rajne matere. — Bog jim daj večni mir — s tem si bodeš lahko kupil v mestu če prav borno, pa snažno obleko, ter par dni preživel, da si dobiš kakšen zaslužek. Vsaj je v mestu več tovarn, in zdrav, krepak mož kot si ti, dobi lahko povsodi dela, če ga je resna volja. Jaz za sebe imam že službo v graščini. Oskrbnikova gospa me bode vzela za hišinjno, smili se ji dete, in ker je zgubila pred kratkim edino hčerko, mi je rada uslišala prošnjo.“

Ginjen gleda zapeljani mož svojo ubogo ženo, ter reče solznih oči: Katarina obljubim ti, da bom postal drug človek, samo da se izmotam iz tega nesrečnega kraja. Bog mi je priča, da bom pridno delal, in varčeval tako dolgo, da toliko prihranim, da bode za v Ameriko, potem pa gremo proč iz domovine, in v novo srečno življenje.“

„Anton! zapomni si, da si Boga na pričo poklical, Bogu dana obljuba je sveta, če je ne držiš, nesrečen boš. Dobregra srca si, a premalo odločen, zato so te zapeljali.

Sedaj pa idiva k počitku in jutri pojdeš v mesto.“

„Ne, ljuba žena! Čim preje grem od tod, boljše je za me. Daj mi, kar še premoreš, če je prav zadnji spomin tvoje rajne matere, vrnil ti ga bom.“

„Anton! pomisli, pozno je že, kam hočeš v tem vremenu?“

Anton stopi k oknu, je odpre in pravi: „Glej, Katarina, nevihta ponehuje, daj mi, grem, da me jutri ne vidi nihče več v vasi.“

Žena stopi k skrinji, vzame iz nje ovito škatljo, jo odpre in držeč v roki svitli prstan, reče možu slovesno in proseče:

„Ta prstan so mi mati izročili na smrtni postelji. Rekli so mi: Ta prstan je spomin na tvojega očeta, edini ostanek srečnih let. Od velikega premoženja, katerega smo po nesreči zgubili, edini ostanek. Dragocen je, v sili si lahko pomagaš z njim, a varuj ga za najskrajni pripomoček. Tu ga imaš, prodaj ga v mestu in še ti lahko ostane kaj denarja, čeprav takoj ne dobiš dela. A prosim te, ne hodi nocoj, meni je tako tesno pri srcu, hude slutnje mi moré dušo že dolgočasa, Anton prosim te lepo, ostani.“

Mož stoji resnično ginjen poleg svoje žene, položi jej roko na ramo, pa pravi s tresočim glasom:

„Katarina! ljuba žena, nisem vreden ne tvojega usmiljenja, še manj pa tvoje ljubezni. Kesam se, in da me nihče ne vidi več, grem še nocoj, pa ti pišem takoj ko dobim delo.“

„Pa naj bode v božjem imenu“, zdihne uboga žena, „pa idi in Bog bodi s teboj. Rada bi ti kaj dala na pot, a nimam ničesar, da bi ti postregla, a spominjaj se obljube, spominjaj se tvoje nesrečne žene in deteta, pa te bode ta spomin bodril in varoval, da ostaneš zvest obljubi. Še posebno te pa prosim, varuj se kart; te so tvoja nesreča in poguba naše družinice.“

„Katarina! z Bogom ostani, grem, da popravim, kar sem zagrešil.“

Poda ji roko in nekako samozavestno odide iz borne koč v temno noč.

Uboga Katarina pa poklekne pred razpelo in še dolgo moli in ihti, in šele ko dete zajeci, se predrami, ga umiri in se trudna uleže na borno postelj ter molitve šepetaje zaspi.

(Dalje sledi.)

Dopisi.

Kandija pri Novem mestu. Mesečni zaključek o poslovanji hranilnice in posojilnice v Kandiji za mesec oktober nam je jako dovoljen, ter nam je zopet neovržna priča, da ima naša posojilnica polno življensko moč. — V imenovanem mesecu je imela prometa 249.975'07 K, 141 strank je vložilo 72.195'37 K, dvignilo je 150 vložnikov 40.562'76 K, posojila je dala 29 prošnjikom 15.400 K in 211 dolžnikov je vrnilo 36.733'92 K. Zelo zadovoljiv je ta zaključek, ker ima sedaj hranilnica oziroma delokrog, kajti v zadnjih letih so se ločile tri župnije od nje in so ustanovile lastne hranilnice. Prav zadovoljni smo s takim uspehom z ozirom na občno denarno sušo, ki traja že dobro leto! Danes ne manjka denarja samo zasebnikom, ampak tudi po predalih denarnih zavodov je marsikje praznota, tudi velikim bankirjem manjka baje tu in tam drobiza, še bolj pa debelega! A Kandijska hranilnica ni v zadregi! Ljudstvo ima do nje zaupanje in čisto opravičeno, saj je denar v njej naložen trikrat in še večkrat varen! Načelstvo namreč daje posojila le takim prošnjikom, katerih premoženje daje zadostno varnost; potem pa spet postavno zahteva dva sigurna poroka, ktera dasta tudi posamič polno jamstvo za posojilo in za vsemi temi posojili stoje vsi združeni člani neomejeno z vsem svojim premoženjem! Tako ne more priti tudi eden vinar naloženega denarja v zgubo. Ravno radi tega vzroka tudi ne dobi vsak prošnjik posojila. Lahkomišljeni prosilci, lahkoživci, zapravljivci in taki, ki delajo samo dolgove, pa nimajo skrbi za vrátilo se odklanjajo, ravno tako kaki špekulantje, ki z denarjem in premoženjem nevarno igrajo. Istotako se ne pripuščajo dvomljivi poroki, kakor tudi taki ne, ki so že večkrat garantirali. Sicer pa ta mesec ni bilo mnogo prosilcev; nekaj raditega, ker v jeseni ljudje skupijo nekaj za pridelke in živali, nekaj so prišli do spoznanja, da naj se človek zadolži samo v sili, ker dolg je treba vrniti z obrestmi vred. Previdno se tudi določa doba 4 let za posojilo. V tem času bo skrben dolžnik že dolg poravnal, v ozira vrednih slučajih se mu po preteku določenega časa posojilo na novo podaljša. Tudi radi sigurnosti je kratka doba posojila prav primerna, ker v tako kratkem času po navadi človek ne pridobi premoženje; sicer pa imajo poroki bistro oko na dolžnike, hranilnica pa na vse! Za

kmetovalce je tak zavod velepomemben, ker mu pride v nujni stiski brez občutnih stroškov z manjšimi posojili, kakor jih kmetič potrebuje večkrat na pomoč. Tudi vložniki imajo večji dobiček pri svojih vlogah, ker jih hranilnica po 4³/₄% obrestuje.

Iz prečinske občine. Silno veliko si prizadevajo liberalski agitatorji v Prečni, da bi dobili občino v roke. Pa tudi sami bi bili radi odborniki, zato se toliko pehajo; nekatere ta čast tako premiče, da celo svoje prepričanje žrtvujejo in k liberalcem pristopijo, ker menijo, da jih ljudska stranka ni izbrala kandidatom. Vganili so pa spet eno zvijačo. Da dobijo več glasov, so se izrekli za tretjo stranko, ki bi imela župana na Muhaberu ali v Bršljinu. Tako bi pridobili zase bližnje volilce, ki so večinoma klerikalni; pri volitvi župana bi pa volili ne g. Osolnika, ampak liberalca. To je istina. Možje-volilci pozor!

Pri nas se kmetje čudimo, da so dali nekteri kmetje volivci iz Valtevasi in drugih sosednih občin pooblastila liberalnim agitatorjem, tedaj bi bili kmetje zoper kmete. Kmetje. v edinosti je moč in rešitev! Loški možje menijo, da jim bo liberalni občinski odbor brod čez Krko naredil! Motite se! Brod bote morali sami narediti. Občinski odbor, ki bo iz S. L. S. izvoljen, vam bi pa mogel s pomočjo naših poslancev izposlovati podporo deželnega odbora in od dunajske vlade. Liberalci pa ne. —

Kmečki volilec.

Brusnice. Znano je, kako velika nesreča je bila o kresu zadela našo največjo vas Gaberje pod Gorjanci. Velik požar je upepelil mnogo gospodarskih poslopj. Koliko solza je preteklo, koliko pomanjkanja se prestalo. V tej bridki stiski so potrtem ljudem prihitela dobra srca na pomoč. Da so se mogle znova postaviti hiše in poslopja, so posebno pripomogla naša oblastva. Slavno okrajno glavarstvo se je večkrat samo prepricalo, poročalo c. kr. deželni vladi in ta na Dunaj. Naš poslanec prof. E. Jarc je na licu mesta ogledal pogorišče ter posredoval pri ministerstvu. — Za vse to se je občina skazala hvaležno. Dne 5. novembra je imel novoizvoljeni občinski odbor sejo ter v znamenje zasluge izvolil tri častne občane. Ti so: c. kr. deželni predsednik baron Schwarz, c. kr. okrajni glavar, vladni svetnik baron Rechbach ter državni in dež. poslanec prof. Jarc. Bog jih živi! — Nedavno je bil izvoljen novi župan g. Franc Gazvoda, posestnik v Gaberji. Diplome izroči posebna deputacija.

Suhor. Dne 5. novembra po sv. maši smo čuli pred cerkvijo za naše razmere zanimivo naznanilo. Sam dosedanji župan Tomec je oklical, da je odstopil ves občinski odbor, se odpovedal občinski tajnik nadučitelj Pikl, torej tudi njemu ne ostane drugega, nego da se odpove i sam. Marsikateri občan se je namuzal pri tej novici. Kako je do tega prišlo? Občinam v zgled in svarilo naj povemo: ktakemu k oncu pripelje liberalstvo. Zadnja dva učitelja sta v našo poprej mirno občino trosila liberalizem, nasedel jima je župan. Začel se je razdor v občini. Zanimarile so se pa tudi občinske stvari; saj možje pravijo, da ni računov že od dveh dob; občinskih sej nič, k večjemu tu in tam pri kaki pijači. Čudna spričala so se dajala celo Vlahom, ki niso niti občani, ampak stanujejo izven kranjskega ozemlja po Žumberku. — Kaj pomaga občinsko tajništvo, če pa ni nikakega reda. Tajnik in župan bi bila vendar v par letih že sestavila račune. . . Reda pa tudi ni v šoli. Nedavno je moral sam c. kr. okr. šolski nadzornik preiskovati jako kočljivo zadevo, ker se v šoli ne uči v versko-nravnem duhu, kakor velevala šolska postava, ampak se celo preklinja otroke z izrazi, ki jih 2. zapoved Božja vvrščuje pod bogokletstvo. . . In pri vsem tem naj bi naši pošteni, globokoverni možje kar mirno gledali? Naj vlada odloči tako ali tako, naj začasno upravlja občino kdorkoli: volitve morajo biti v najkrajšem času in takrat naj Suhorci kot en mož gnjili liberalizem vržejo med staro šaro in postavijo na čelo katoliškega moža, ki bo čuval dobro ime lepe suhorske občine.

Št. Peter. Pri nas smo imeli sredi oktobra sv. misijon. Začel se je v četrtek 12. okt. in je trajal cel teden. Vodili so ga prečastiti oo. Alojzij Žužek in Janez Pristov iz dr. J. ter rektor salezijanskega zavoda v Ljubljani prečastiti g. Alojzij Kovačič. Kljub lepemu vremenu, ki je le bolj vleklo vrn na polje, so bili vendar vsi govori prav pridno obiskani. Obhajanih je bilo 2500 vernikov. Zaključili smo pa misijon v četrtek dne 19. okt. s slovesno procesijo z Najsvetejšim, ki jo je vodil mil. g. proš. dr. Seb. Elbert ob asistenci 18. duhovnikov iz cele dekanije. Le prekmalu so minili lepi milostipolni dnevi sv. misijona. Dal Bog, da bi bilo obilo sadu!

Št. Janž na Dolenjskem. Kar se je pričakovalo, to se je tudi zgodilo. Šel je od nas č. g. Anton Črnugeč v Vel. Lašče. Radi smo ga imeli, toda Božja volja je, da se tako zgodi, kakor

je za vse prav. Gosp. kaplanu želimo v novi službi obilnega blagoslova Božjega, ter kličemo: Bog Vas živi na mnoga leta! — Takoj je prišel novi gospod kaplan iz Kočevja, č. g. Josip Koželj; tudi novi gospod se je vernim takoj prikupil. Bog daj St. Jancem razsodnost, da bi zdaj z novimi duhovniki mirno in krščansko živeli!

St. Janž na Dolenjskem. Vršila sta se dva shoda. — 22. oktobra ustanovni shod „Orla“. Brat Jeločnik nam je predaval pred prostori izobraževalnega društva o namenu, pomenu in razvoju naše mladinske organizacije. Udeležba je bila velika. Vpisalo se jih je takoj 34 „Orlov“, v deklško zvezo pa 48 deklet. Neki delavec iz Krmelja je hotel govornike motiti, pa osmešil se je s tem, ko ga je neko čvrsto dekle porinilo iz govorniškega mesta dol, ko je nekaj kvakal o draginji. — Drugi shod je bil 29. oktobra. Govoril je deželni poslanec in deželni odbornik dr. Lampe o delovanju poslancev S. L. S. Na tem shodu je ljudstvo mirno poslušalo in odobravalo delo poslancev S. L. S. Na obojih shodih je govoril tudi domači g. župnik prav krasno in prikupljivo. Oba shoda sta se zaključila z „živijo-klici“. — Dne 5. t. m. sta brat Jeločnik in načelnik Orlov iz Radeč brat Završnik učila nad 30 fantov telovaditi. Fantje so navdušeni in imajo veselje do društva „Orel“. Tudi stariši jih silijo v to društvo. Prav imajo, saj je društvo krščansko in od cerkvenih oblasti priporočeno. Zato le napreduj po tej začrtani poti! V St. Janžu se zdaj lepo napreduje. Ustanovila se je tudi živinorejska zadruga, pristopilo je 15 udov, pa se še oglašajo.

Ljubljana. — Slovenska Straža posreduje — srečo! Kdo ne želi nekoč zadeti glavnega dobitka? In to niti tako težko ni. Predvsem je treba imeti srečko in Slovenska Straža posreduje, da si tako vsakdo, ki si v upanju na glavni dobitok hoče utrgati mesečno par kronic, na prav lahek način pridobi. Torej par kronic mesečno, enkrat en lep pogled boginje Fortune in glavni dobitok mora biti zadet! Ker je tedaj cela stvar tako priprosta in poceni, naj bi nikdo ne odlašal, ampak takoj pisal Slovenski Straži, da mu v obliki srečke preskrbi vstopnico v krog tistih srečnih, ki imajo upanje, da zadenejo glavni dobitok. Pri prodaji vsake srečke pa Slovenska Straža zasluži tudi nekaj kronic, katere ji bodo v prid obmejnih Slovencev gotovo dobro došle. Vsa potrebna nadaljna pojasnila daje in naročilne liste razpošilja za Slovensko Stražo iz prijaznosti g. Valentin Urbančič, knjižgovodja „Vzajemnega podpornega društva v Ljubljani“.

Domače in tuje novice.

Novi frančiškanski general. Papež je s posebnim „Motu proprio“ imenoval frančiškanskemu redu novega generala v osebi P. Pacifika Monza, istotako gen. prokuratorja in šest gen. defintorjev. Odstopivši pater-general postane nadškof.

Duhovske vesti. Naš vrli sotrudnik č. g. Martin Poljak, župnik v Ajdovcu, je v kandijski bolnici č. g. Usmiljenih bratov. Prestal je srečno operacijo radi bolezni v grlu. Upati je, da kmalo popolnoma okreva. — Č. g. Jakob Omahna, kaplan pri sv. Trojici v Trzinu, je prestavljen v Boštanj ob Savi.

General Salezijanec preč. don Albera je povodom desetletnice salezijanskega zavoda na Rakovniku pri Ljubljani, ki se je slavila v nedeljo 5. nov. obiskal tudi naše mesto in Pletenje. Don Albera je drugi naslednik v sluhu svetosti umrlega don Boska.

Osebna vest. G. dr. Eržen je postal finančni komisar pri davčni upravi tukajšnjega c. kr. okrajnega glavarstva.

Šolski bratje so — kakor se poroča — kupili mokronoški grad, katerega prenaredo v šolske svrhe.

Slavnemu vodstvu c. kr. trasijskega oddelka v Rudolfovu. Prebivalci Rudolfovega in okolice živé v najlepšem soglasju s c. kr. uradniki in poduradniki trasijskega oddelka. Žalibog se pa dogaja, da nekateri diurnisti z domačini, Slovenci, arogantno nastopajo v svoji domišljavosti. Slavno vodstvo se toraj tem potom najuljudneje naproša, da blagovoli tem petelinčkom postriči grebene, ker mi, ki plačujemo davke in kateri smo baje ob železniško zvezo s Hrvaško, nismo voljni prenašati predolgo surovosti in obrekovanja takih ljudij. Nespametno bi bilo, če bi se razdrlo radi nekaterih domišljavih in bojevitih diurnistov soglasje, ki vlada med domačini in c. kr. uslužbenci trasijskega oddelka, katerega gospodje vedno in povsod kulantno in prijazno nastopajo.

Novi mestni zbor je imel sinoči prvo sejo. Izvoljen je župan: g. Karol Rosman; podžupan, oziroma prvi svetovalec: g. Vladimir Vojska, drugi Adolf Pauser, tretji Maks Brunner.

Tatvina na pošti. Dne 1. novembra je bila okradena metliška pošta, katera odhaja iz Novega mesta zjutraj o pol četrti

uri in dospe v Metliko po sedmi uri. Ko so v Metliki pregledali poštno pošiljatev, so zapazili, da manjka denarna vreča baje z 10.000 K. Telegraf je deloval mej Metliko in Novim mestom, voznika in nekatere slugo so vsled tega obdržali pri sodišču. Vrečo s pismi in časniki so našli ob cesti blizu Gotne vasi. Sum leti na nekega hlapca, ki je bil pred par leti v poštni službi. Te dni je imel baje do 500 kron pri sebi. Sicer pa bo sodna preiskava dognala krivdo.

Strašen zločin se je dne 3. nov. zgodil v Mladih vinih belocerkovski občine. Pri Lindiču so našli umorjeno udovo Marijo Lindič. Sum je kazal na njenega sina Ignacija Lindič, ki je z materjo že dolgo v prepiru radi nekega denarja. Isti dan je prišlo med obema zopet do prepira. Sin je v jezi mater zagnal proti nekemu plotu s tako silo, da je vsled izkrvavljenja kmalo nato umrla. Ubijalca opisujejo kot surovega človeka. V Švici je prišel ob desno roko, ki so mu jo odrezali pod komolcem ter mu napravili usnjato, na koncu okovano in z železnimi prsti. Sin je pod ključem v mestu; mater so po komisijskem ogledu pokopali.

V Višnji gori so 5. novembra otvorili nov „društveni dom“. S tem je organizacija za ljudski blagor dobila svoje središče. Smotreno delo ondotnih rodoljubov zasluži vse priznanje in — posnemanje.

Nov most železne konstrukcije se bo gradil na spomlad čez Krko med Stražo in Vavtvasjo. Troški so proračunjeni na 120.000 kron.

Mestna hranilnica v Novem mestu. V mesecu oktobru 1911 je 198 strank vložilo 121.051 K 55 h; 225 strank vzdignilo 82.914 K 42 h; torej več vložilo 38.137 K 13 k; 8 strankam se je izplačalo hipotečnih posojil 11.260 K; stanje vlog 3.626.304 K 83 h; denarni promet 486.266 K 36 h; vseh strank bilo je 1109.

Gospodarske drobtine.

— **Pri sladko ostalem moštu** je treba skrbeti, da nam še v jeseni nekoliko pokipi. Tako vino postane drugače rado vlačljivo ali sluznato in se ne dá očistiti. Tudi scika pogostoma.

— **Sladek mošt.** Letos se pritožuje marsikateri vinogradnik, da mu je ostalo vino sladko, akoravno je prav burno kipel. Ponehalo je kipeti, predno se je pretvoril ves sladkor. Navadno opazujemo to takrat, kadar pride mrzel mošt v klet. Letos smo pa potrgali večinoma ob gorkem vremenu. Res je, da ovira nizka temperatura razvoj kipelnih gliv in s tem kipenje; pa tudi previsoka temperatura upliva neugodno. Pri visoki temperaturi (toploti) se sicer kipelne glive hitro razmnožé in povzročijo vsled tega burno kipenje, ali take glive tudi hitro opešajo in kipenje preneha, predno je pretvorjen ves sladkor. Najraje se pokaže to v močno sladkem moštu, ker se ta bolj segreje pri kipeju. Najbolje pokipi mošt, ki ima 12—15°R, predno prične kipeti. Črnina je lahko bolj gorka za dve stopinji.

— **Komur je ostal mošt sladak**, temu priporočamo, da pomeša zopet droži med mošt. Četudi skali s tem mošt, to prav nič ne dé. Kakor hitro so kipelne glivice svoje delo opravile, vsedejo se drože zopet na dno soda in mošt se očisti. Popolnoma pokipelo in zopet premešano vino se očisti tekom 48 ur. Le ako niso drože zdrave, posebno če je prišlo vmes kaj gnilih jagod, bi znali imeti tako pomešanje slabe posledice. Ako še skrbimo, da se zrak v dotični kleti nekoliko segreje (najbolje na 14—15°R), prične pomešani mošt zopet kipeti.

— **Kmetijski pouk.** Kmetijska šola na Grmu priredi mesca novembra popotni poduk v sledečih krajih in sicer v nedeljo 19. novembra v Trebelnem, v St. Janžu in v Vavtvasi, v nedeljo 26. novembra v Podgradu, v St. Rupertu in v Belicerkvi.

— **Razdeljevanje premij za sesajoča teleta** se bo vršilo med drugim tudi v nastopnih krajih in sicer v četrtek 16. novembra ob 9. dop. v St. Jerneju, ob 3. pop. v Kostanjevici, v petek 17. novembra ob 9. dopol. v Cerkljah in ob 3. pop. v Čatežu, v soboto 18. novembra ob 9. dop. v Kandiji in ob 3. pop. v Toplicah.

— **Kuga na gobcu in parkljih** se je tako raznesla po Belokranjskem, da so vsi sejmovi prepovedani in da se je bati nadaljnjega razširjenja, ako se z vsemi silami ne varujemo te naloge. Na Štajarskem postopajo sedaj silno strogo, ker se je ne morejo znebiti. Tudi pri nas treba delati na to, da se čimpreje zatre. Najbolj se prenaša po ljudeh, po berentačih in prekupcih, zato pa ne pustimo teh ljudij blizu!

— Prasičja kupčija je še zmeraj slaba. V pondeljek je bilo novomeško sejmišče natlačeno polno vzlic temu, da je bil v Št. Jerneju semenj. Ljudje so tudi iz tega kraja pripeľali vse polno praseta in svinj, ker so upali v Novem mestu lažje prodati kakor doma. Kupcev je bilo pa malo, dosti premalo in zato tudi cena slaba. Ljudje tudi pri slabi ceni niso mogli prodati svinj! To je hud udarec za našo prasičjo rejo! Tudi debeli prasiči nimajo dobre cene. Kupci pritiskajo, ker jih je malo in ker vedó, da nimajo ljudje klaje. Cena za 1 kg žive teže je bila po 88 h.

— Novo šolsko leto na Grmu se je pričelo 4. novembra s sv. mašo v Šmihelu in z nagovorom v šolski sobi. Od 82 pri-glašanih učencev se je sprejelo 56 učencev in sicer 36 učencev v zimsko kmetijsko šolo in 20 učencev v letno (vinsko in sad-jarsko) šolo. V zimski šoli je 11 Dolenjcev, 15 Gorenjcev, 9 Notran-jcev in 1 Korošec, v letni šoli pa 8 Dolenjcev, 5 Notranjcev, 1 Gorenjec, 4 Primorci, 1 Štajarec in 1 Korošec. Skupaj je 19 Dolenjcev, 16 Gorenjcev, 14 Notranjcev, 4 Primorci, 2 Korošca in 1 Štajarec. Šola je dosegla letos višek glede obiska učencev in se lahko tudi v tem oziru meri z drugimi zavodi. Tudi razmerje med učenci je pravo. Na čast Dolenjcem moramo letos naglašati, da je v šoli največ Dolenjcev. Častno so zastopani pa tudi drugi deli naše dežele. Ume se samo ob sebi, da so vsi prostori v šoli zasedeni.

— Naročila na umetna gnojila. Pozivljemo naše gospo-darje, da se zaradi umetnih gnojil čimprej pri-glasijo. Gospodarji, ki so umetna gnojila že naročili, naj pridejo po nje in sicer ob pondeljkih, ker je tega dne skladišče na kolodvoru odprto.

Premovanje goveje živine v Šmarjeti, ki se je vršilo v pondeljek 30. oktobra, je pokazalo, da se je živina v tem kraju že precej izboljšala in da imajo gospodarji veliko zanimanje za napredek živinoreje. Prignalo se je prav veliko živine, posebno krav. Le škoda, da je bila živina tako mešana krvi. Komisija je strogo postopala in izločila od premovanja vse živali, ki so imele kaj simodolske krvi v sebi. S tem je najodločneje pokazala, da se je treba tukaj držati enobarvne živine, sive ali pšenične barve, ki je najbolj prikladna za Dolenjsko, in da je prenehati z vpeľjavanjem pisane živine in naj se posameznikom še tako do-pade. Premovala se je le enobarvna živina in tudi pri tej so imeli prednost pred vsem člani živinorejskih zadrug. To je bil tudi dosti očiten migľaj, da se je treba združenim potom pobri-gati za napredek naše živinoreje. Pripomniti moramo, da se je v zadnjem času osnovala tudi v Šmarjeti živinorejska zadruga in da je njenemu delu pripisati, da se je vršilo zadnjič to premovanje.

— V gospodinjstvo šolo v Šmihelu, ki se je pričela s pričetkom oktobra, je sprejetih 18 učenk. Največ učenk je iz novomeške okolice.

— Vinogradniki kranjski, ki želijo prodati svoj vinski pridelek, naj tozadevne ponudbe pošľejo „Kranjski deželni vinarski zadrugi“ v Ljubljano (deželni dvorec), katera se bo potrudila, do-bití za vino dobre kupce. V ponudbah naj je natančno navedena vrsta in zadnja cena vina od bližnje postaje ter eventualno drugi prodajni pogoji. Vinogradniki lahko zadrugi ponujeno vino prodajo tudi drugam. V tem slučaju naj zadrugo o prodaji obvestijo, da dotično vino ne ponuja dalje. Posredovanje zadruga je popolnoma brezplačno. Zeleti je, da bi se vinogradniki te ugodne prilike obilno posluževali, posebno ker ne povzroči nikakih obveznosti in stroškov, temveč imajo od tega edino le korist.

Raznoterosti.

* Velikanska dobrota za človeštvo je neka iznajdba za bolne in zdrave, po imenu „Thermal“. To je namreč priprava, da si lahko vsakdo v nekoliko minutah postavi doma poleg postelje potilno kopeľ. Ta parnovročezračni aparat služi ob enem lahko za parno kopeľ in za kopeľ z vročim zrakom. — Ves svet je prenapolnjen od najrazličnejših bolezni. Najbolj nas pa mučijo protin, revmatizem, ishias, pomanjkanje spanja, nervoznost, bolezen na ledicah, sladkosečnost in mnogo drugih različnih infekcijskih bolezni. Zoper te bolezni so bile do sedaj največja pomoč kopanje v raznih toplicah z bolj ali manj gorko vodo. Ker pa voda nikakor ne učinkuje dobrodejno na vsakterega in ker je čestokrat ne-mogoče za bolnika se zdraviti v dragih kopališčih, je ravno aparat „Thermal“ edina zdravilna pomoč, ki je za malo denarja vsakemu bolniku pristopna in ker si lahko kopeľ napravi doma pri svoji lastni postelji. Taka kopeľ upliva dobrodejno na truplo, ki se začne potiti v nekoliko minutah. In takšna kopeľ je in

mora biti silno zdravilna in že nad 60 let stari bolniki so si s to kopeľjo do celega pregnali trganje po udih.

Kakšen je tak aparat? Potrebuje prav malo prostora; zuna-njost njegova je zelo prikladna iz 4 stranic iz gumastega asbesta. Aparat se zloži skupaj ter se lahko shrani v vsakem prostoru in v 5 minutah je pa zopet sestavljen. Njegova notranja oprava je zelo praktična. Tla se nikakor ne pomočijo, ker stoji aparat tudi na gumasti in obrobljeni plošči. Ta aparat priporočajo ime-nitni zdravniki iz vseh krajev ter je že vpeľjan v različnih bol-nicah, sanatorijih in pri privatnikih. Samo v Avstriji je že v rabi nad 11.000 takšnih aparatov. — Kdor bi se za takšno napravo zanimal, si jo lahko ogleda pri knjigarju Urb. Horvat-u v Novem mestu, ki daje radevolje vsa potrebna pojasnila ter tudi aparat naroči za tovarniško ceno. Opozarja pa se, da se ponujajo po raznih tvrdkah različni drugi podobni takšni aparati, ki so pa že zaradi nizke cene zelo priprosti in netrpežni. Če bi si hotel kdo naročiti, naj si naroči edino-le naš aparat, ker so ti aparati zelo solidno izdelani, iz najboljšega gum. asbesta, ki pri nobeni vročini ne poka in ki zdrži nad trideset in več let. Vsa priprava stane 140 kron pri takojšnjem plačilu.

* *Praktisches Lehrbuch der Slowenischen Sprache für den Selbstunterricht.* Von Dr. Carl Pečnik. S tem naslovom je izšla že v 4. izdaji jako praktična slovnica slovenskega jezika v poliglotni zalogi A. Hartleben na Dunaju. Gotovo je v prvi vrsti namenjena inorodcu, ki želi priučiti se slovenščine, ako ga je osoda pripeľjala na slovensko ozemlje. Pa tudi domačinu izo-bražencu bo dobro došla, ker na kratkih odstavkih hitro najde pojasnilo. Dijalektična razprava ima za ptujca več zanimanja nego za rojenega Slovenca. Trdno vezana knjiga velja 2-20 K. Dobiva se po vseh bukvarnah.

Loterijske številke.

GRADEC, 28. oktobra	49	15	59	89	30
TRST, 4. novembra	11	19	18	89	79

Dražbeni oklic.

E 634/11
9

Dne 14. novembra 1911 dopoldne ob 10. uri bo pri spodaj ozname-njeni sodnji v izbi št. 8 v Novem mestu dražba zemljišč vl. št. a) 499, b) 735, c) 971 k. o. Gaberje, obstoječih ad a) iz stavbišča, na katerem stojé še razva-line pogorene hiše in vrta, ad b) in c) iz dveh njiv.

Nepremičnine so cenjene ad a) 160 K, ad b) 100 K 40 h, ad c) 106 K 4 h. Najmanjši ponudek znaša ad a) 106 K 67 h, ad b) 66 K 67 h, ad c) 70 K 70 h; pod tem zneskom se ne prodaje.

Dražbene pogoje in listine, tičoe se nepremičnin, smejo tisti, ki želé kupiti, pregledati pri spodaj oznaenjeni sodnji v izbi št. 6 med opravnimi urami.

C. kr. okrajno sodišče Rudolfovo, oddelek II.,

dne 12. oktobra 1911.

207

208

Zahvala.

Za mnogobrojne dokaze srčnega sočutja povodom smrti in mnogobrojno in veličastno spremstvo pri pogrebu pre-častitega gospoda

Mihael Mogolič-a,

doktorja bogoslovja in modroslovja

izreka tem potom podpisana pred vsem mil. g. proštu, ostali prečastiti duhovščini in vsem p. n. gg. udeležnikom pogreba najiskrenejšo zahvalo.

Dunaj, 30. oktobra 1911. Marija Rifelj.

Mirnški premog

100 kil po 2.— K, na dom postavljen 2-20 K, ima vedno v zalogi Vera Tonjec, Rudolfovo, kolodvor. — Sprejema naročila tudi za cele vagone.

Javna dražba.

Kopač in Paučič bodeta prodajala na javni dražbi dne 15. tega mesca ob 9. uri zjutraj zemljišče v Bršljinu s hišnim poslopjem vred, na drobne kose. Zemljišče obstoji iz več lepih njiv, travnikov in gozda in leži ob državni cesti ljubljanski 10 minut od kolodvora. Ob cesti so lepe stavbene parcele, hiša pa je priprava za vsako obrt. Prodajalo se bode na več let za plačevati.

Nadalje bodeta Kopač in Paučič prodajala 18. tega mesca ob 9. uri veliko zemljišče na Dobom pri Št. Petru na drobne kose, okoli 60 oralov njiv in zaraščenega gozda in hišno poslopje, 3 hiše in pód in toplar-kozolc. Prodajalo se bode na več let za plačevati. Posestvo je skupaj ležeče. 213

POZOR!

Podpisana najemnika novomeškega in prečenskega lova, prepoveva vsakemu s puško brez najinega dovoljenja v ta lov hoditi. V slučaju, da se katerega dobi, bo naznanjen kot lovski tat (Raubschütz.)

Kopač-Paučič.

214

Na prodaj lepa, nova hiša

zraven župne cerkve v Stopičah, pripravna za vsako obrt. Lahko se tudi zraven dobijo njive in polje po potrebi. Vse natančneje pri Jožefu Šimic v Stopičah. 206

Novo stanovanje

191-0-4

za tri stranke, s tremi sobami in kopališčem. s posebnim vhom, se takoj odda v najem pri Matko Maloviču mizarju poleg Pošte. Novo mesto.

Ravno tam je po ceni več novih oken na prodaj, 110×75 cm velikosti.

Proda se

203-3-2

posestvo s staro, dobro idočo gostilno

z vsem gospodarskim poslopjem, vrtom in njivo. — Proda se tudi vsa gostilniška oprava.

Več pove Anton Medved v Rudolfovem, Ločenska cesta.

V graščini Srebrniče pri Rudolfovem je naprodaj

lep oves

in še skoraj

209-0-1

čisto nova moška zimska suknja.

V Črnomlju je na prodaj

211

hiša na trgu

v kateri so tudi trgovinski prostori in v okolici njive, stelniki, hosta itd. — Natančneje se izve pri R. Tvrđy v Novem mestu.

Proda se krasen, pravokotni 1000 m² veliki

stavbeni prostor

z že obstoječo pritlično hišo, dveh sob in kuhinje, ob cesti vis-à-vis vile g. Ropasa v Kandiji pri Novem mestu. — Več se izve pri upravi tega lista. 215-0-1

Strešni stolp (grušt)

prav dobro ohranjen, primeren za kakšno malo hišo ali zidanico, je po nizki ceni na prodaj.

Natančneje v upravnistvu Dol. Novic.

212-2-1

Ivan Kuntara, : tapetnik in dekoratnik : v Šmihelu pri Rudolfovem

se priporoča slavnemu občinstvu in gg. graščakom okolice v izvršitev vsakovrstnega v stroko spadajočega dela in sobnega tapetovanja. — Za naročilo zadostuje dopisnica. — Ravnotam se prodaja nagrobna svetilnica. 15-23-20

Odda se zaradi bolezni in družinskih razmer takoj v najem pod ugodnimi pogoji

stara, dobro idoča gostilna

v ugodnem kraju na Kranjskem.

Kje, poizve se pri upravnistvu tega lista. 199-2-2

Drva s trdega lesa

na drobno sekana v butaricah, priporoča

: oskrbništvo Ruprčvrh. :

Cena na dom postavljenih drv pri odvzetju celega voza po 32 h butarica. Posamezne butarice se dobe za isto ceno v graščinskem skladišču na kolodvoru v Rudolfovem. 189-0-4

Parna opekarna

v Zalogu - Breitenau

naznanja, da je obče priljubljena, sedaj žgana

zarezana in stavbena opeka

v veliki množini na razpolago in se zamore takoj dobiti. Cena najnižja, kakovost izborna. Naročuje se lahko po dopisnici. 148-0-8

Veliko

169-6-6

denarja prihranite

ako sukno in modno blago naročite : direktno iz tovarne tvrdke :

Milica Tomec,
Humpolec (Češko).

Vzorci na zahtevanje poštine prosto na ogled.

Zanesljivi zastopniki se sprejmejo.

Popolnoma varno naložen denar

Hranilnica in posojilnica za Kandijo in okolico

reg. zadruga z neomejeno zavezo

v lastnem domu v Kandiji

sprejema hranilne vloge od vsacega, če je njen ud ali ne, ter obrestuje po

4³/₄ 0/0

26-0-17

na leto brez odbitka rentnega davka, katerega sama iz svojega plačuje.

Za hranilne vloge kakor za vse posojilnične obveznosti — jamči poleg rezervnega zaklada in deležev čez 2200 zadržnikov z vsem svojim premoženjem. Iz tega se razvidi, da malokateri denarni zavod nudi tolike varnosti kakor kandijanska hranilnica.

: Stanovanje :

200-3-2

se odda v Kandiji štev. 74, obstoječe z dveh sob, kuhinje, kleti, svinjaka in majhne njive prav

: : : pri hiši. — Več se izve pri : : :

== Kušljan-u v Kandiji. ==

Milijoni **Kašalj** hripavost, katar, zasli-
zdravijo ženje, dušljivi in oslov-
ski kašelj

s Kaiserjevimi prsnimi karamelami „s tremi smrekami“.

6050 notarsko poverjenih izpričeval od zdravnikov in pri-
vatnih oseb dokazuje gotov uspeh. - - -

Bonbončki jako dobro prijajo in so ugodnega okusa.

Paket 20 in 40 vinarjev, ovojček 60 vinarjev, se dobiva pri lekarnarjih: 196-20-2

Karl Andrijanič in J. Bergmann v Rudolfovem.

KEIL-ov LAK

najboljši lak za tla iz mehkega lesa.

Keil-ova bela prevlaka (glazura) za umivalne mize 90 vin.

Keil-ova pasta za čevlje po 30 vin.

Keil-ov lak za zlatenje okvirjev 40 vin.

Novo mesto: J. Picek.

Črnomelj: Anton Zure.

Idrija: Val. Lapajne.

Kamnik: Ed. Hajek.

Kočevje: Franz Loy.

Kranj: Franc Dolenc.

Keil ovo leščilo za pōde 90 vin.

Keil-ov lak za klobuke v različnih barvah,

ima vedno v zalogi trdka:

Ljubljana: Leskovic & Meden.

Postojna: Anton Ditrich.

Škofja Loka: M. Žigon.

Zagorje: Rih. E. Mihelčič.

Radovljica: Oto Homan.

177-6-5

Mrtvaške tapecirane krste (truge)

po 6 kron — pri Jern. Sitarju v Šmihelu. 197-24-2

Lovske puške :

vseh sestav, priznано delo prve vrste, z najboljšim strelnim učinkom, priporoča

Prva borovska orožnotovarniška družba

Peter Wernig

142-10-8

družba z omejeno zavezo v Borovljah, Koroško.

Ceniki brezplačno in poštne prosto.

SINGER

„66“

najnovjši in najboljši šivalni stroji 20. stoletja!

Dobe se le v naših prodajalnah ali od njih agentov.

SINGER Ko.,

181-8-4

delniška družba šivalnih strojev

Novomesto, Glavni trg št. 45.

Zaloga

sukna, platna,
modnega in
manufakturnega
blaga.

Franc Souvan sin, — Ljubljana

Mestni trg št. 22 in 23.

Manufakturna veletrgovina. Narodno podjetje.

5-12-11

Največja zaloga
preprog.

Popolne opreme
za neveste.